Müge ALTINAY

SERMAYE PİYASASI MEVZUATININ TEMİNATA İLİŞKİN HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1413
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi
Yayın No | Publication Number: 2026/163

Kitap Adı: Sermaye Piyasası Mevzuatının Teminata İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi
Book Title: Evaluation of the Capital Market Legislation's Provisions on Collateral
ISBN: 978-625-5007-48-3
DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786255007483

Yazar(lar) | Author(s): Müge ALTINAY | orcid.org/0000-0003-0835-8552

Konu Kategorisi | Subject Categories: Sermaye Piyasası Hukuku | Capital Market Law

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16 x 23 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 99

Yayım Tarihi | Publication Date: Ekim 2026 | October 2026
Yayım Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj | Layout: Vildan YAVUZ
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Tosyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

ÖNSÖZ

Ekonominin dünya çapında gelişmesinin ve internet kullanımının da yaygınlaşmasının sonucu olarak finansal işlemler hacim kazanmıştır. İşlemlerin çoğalmasıyla birlikte sermaye piyasalarında ürün çeşitliliği artmış, ayrıca internetin piyasalar üzerinde işlem yapılmasını kolaylaştırması dolayısıyla işlemler, uluslararası piyasalarda dahi yapılabilir hale gelmiştir. Hem finansal işlemlerin bu durumu hem de dünya çapında yaşanan krizler genel olarak değerlendirildiğinde finansal sektörün etkin ve verimli çalışmasının sağlanması ve sistemin getirdiği risklerin önüne geçilebilmesi adına dünyada ve ülkemizde hukuki düzenlemeler yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur. Böylece uluslararası ve ulusal düzeyde finansal işlemlere ilişkin olarak düzenlemeler yapılmıştır. Bu kitapta, finansal işlemlere ilişkin olarak getirilen uluslararası düzenlemelerin, hukukumuza, sermaye piyasası işlemlerinden alınan teminatlar anlamında, nasıl yansıdığı ve belirlendiği incelenmektedir.

İşbu eser, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında 2020 yılında yüksek lisans tezi olarak savunulmuş ve başarılı bulunmuş olan çalışmayı ihtiva etmekle birlikte, literatüre sağlayacağı fayda umularak gerekli görülen bazı düzeltmeler ve okuyucu tarafından konunun daha iyi anlaşılabilmesi için sistematik düzenlemeler yapılmış hâli ile huzurlarınıza sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası, Sermaye Piyasası İşlemleri, Teminat, Teminat Sözleşmesi, Kaydî Sermaye Piyasası Araçları, Merkezi Karşı Taraf

Müge Altınay[1]

[1] LLM, Avukat, ORCID: 0000-0003-0835-8552

PREFACE

The financial transactions have gained value as a result of world-wide economical development and increasing popularity of internet usage. With the increase in transactions, product range has been widened in the capital market and additionally; because of the fascilitator effects of the internet on market, transactions have become doable even in the international market. When both the existing state of financial transactions and the worldwide experience of crisis have been generally taken into consideration, a need for legal arrangement in our country has emerged in order to ensure the efficient and productive works in financial sector and avert the risks that system has generated. Thus, there have been arrangements on financial transactions at national and international levels. In this study, how the regulations on financial transactions are determined and reflected in Turkish law concerning the taken collaterals from capital market transactions is examined.

This work is presented here in a revised and systematically reorganized form incorporating necessary corrections and adjustments intended to facilitate the reader's understanding and enhance its contribution to the literatüre based on the study that was successfully defended as a master's thesis in 2020 within the Master of Laws (LL.M.) program at the Yeditepe University Institute of Social Sciences.

Keywords: capital market, capital market transactions, collateral, contract of guaranty, inventory capital market instruments, central counterpart

Müge Altınay[2]

[2] LLM, Lawyer, ORCID: 0000-0003-0835-8552

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ III
PREFACE V
İÇİNDEKİLER VII
KISALTMALAR XI

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM:
TEMİNAT KAVRAMI VE İŞLEVİ

1.1 GENEL ANLAMDA TEMİNAT 3
1.2 ROMA HUKUKU'NDA TEMİNAT VE İNANÇLI İŞLEM 4
1.2.1 Roma Hukuku'nda Teminat 4
1.2.2 Roma Hukuku'nda İnançlı İşlem (Fiducia) 5
1.3 TÜRK HUKUKU'NDA TEMİNAT 5
1.3.1 Teminat Kavramı 5
1.3.2 Teminat Sözleşmeleri 7
1.3.2.1 Kişisel (Şahsi) Teminat Sözleşmeleri 7
1.3.2.2 Nesnel (Aynî) Teminat Sözleşmeleri 9
1.3.3 Taşınır Rehni 12
1.3.3.1 Taşınır Rehni Kavramı, Konusu, Unsurları ve İşlevi 12
1.3.3.1.1 Lex Commissoria Yasağı 15
1.3.3.1.2 Kıymetli Evrak ve Sermaye Piyasası Aracı Üzerinde Rehin Tesisi 16
1.3.3.1.2.1 Kıymetli Evrak Üzerinde Rehin Tesisi 16

1.3.3.1.2.2 Kayden İzlenen Sermaye Piyasası Araçları Üzerinde Rehin Tesisi 18
1.3.3.2 Teminat Amaçlı (İnançlı) Temlikler 20
1.3.3.2.1 İnançlı işlem kavramı ve unsurları 20
1.3.3.2.2 Teminat Amaçlı (İnançlı) Temlik Kavramı 22
1.3.3.2.3 Teminat Amaçlı (İnançlı) Temlik İşlevi 22
1.3.3.2.4 Teminat Amaçlı (İnançlı) Temliklerin Hüküm ve Sonuçları 23
1.3.3.2.5 Teminat Amaçlı (İnançlı) Temliklerin Lex Commissoria Yasağı Karşısındaki Durumu 24

İKİNCİ BÖLÜM:

SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİNE İLİŞKİN ULUSLARARASI DÜZENLEMELER VE 6362 SAYILI SERMAYE PİYASASI KANUNU KAPSAMINDA TEMİNATLAR İLE TEMİNAT SÖZLEŞMELERİ

2.1 ULUSLARARASI DÜZENLEMELER 27
2.1.1 Hague Konvansiyonu (Lahey Sözleşmesi) - Aracı Kurumlarda Tutulan Menkul Kıymetlere İlişkin Bazı Haklara Uygulanacak Hukuka Dair Hague Konvansiyonu 28
2.1.2 UNIDROIT Konvansiyonu - UNIDROIT Aracılığa Konu Menkul Kıymetlere İlişkin Maddi Kurallar Konvansiyonu 28
2.1.3 Mutabakat Kesinliği Direktifi 30
2.1.4 Finansal Teminatlar Direktifi 30
2.1.5 Finansal Piyasa Altyapılarına İlişkin Prensipler 31
2.2 6362 SAYILI SERMAYE PİYASASI KANUNU KAPSAMINDA TEMİNATLAR VE TEMİNAT SÖZLEŞMELERİ 32
2.2.1 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Teminatlar 32
2.2.2 Genel Olarak Teminat Sözleşmeleri 33
2.2.3 Genel Olarak SPKn md. 47 Kapsamı 35
2.2.4 Teminat Sözleşmesinin Şekli ve Hukuki Niteliği 35
2.2.5 Teminatın Türleri 36
2.2.5.1 Mülkiyetin Teminat Alana Devredildiği Teminat Sözleşmeleri 36
2.2.5.1.1 Hukuki Niteliği 36
2.2.5.1.2 Hükümleri 37

2.2.5.1.3 Sonuçları 37
2.2.5.2 Mülkiyetin Teminat Verende Kaldığı Teminat Sözleşmeleri 38
2.2.5.2.1 Hukuki Niteliği 38
2.2.5.2.2 Hükümleri 39
2.2.5.2.3 Sonuçları 39
2.2.6 Alacağın Teminattan Karşılanması Durumunun Değerlendirilmesi 40
2.2.6.1 Alacağın Teminattan Karşılanmasının Lex Commissoria Yasağı Çerçevesinde Değerlendirilmesi 43
2.2.7 Yeniden Yapılandırma, Sona Erme, İflas veya Konkordato Durumunun Sözleşmeye Etkisi 44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

FİNANSAL PİYASA ALTYAPISI OLARAK MERKEZİ TAKAS KURULUŞLARI, MERKEZİ KARŞI TARAFLIK VE TEMİNATLAR

3.1 FİNANSAL PİYASA ALTYAPILARI (FPA) 47
3.2 FPA OLARAK MERKEZİ TAKAS KURULUŞLARI, MERKEZİ KARŞI TARAFLIK VE BU MÜESSESELERİN 6362 SAYILI SERMAYE PİYASASI KANUNU'NDAKİ GÖRÜNÜMÜ İLE TEMİNATLARIN KORUNMASI 49
3.2.1 Merkezi Takas Kuruluşları 49
3.2.2 Merkezi Karşı Taraf 51
3.2.3 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Merkezi Takas Kuruluşları 53
3.2.4 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Merkezi Karşı Taraf 55
3.3 TAKAS KESİNLİĞİ VE TAKAS KURULUŞLARI TARAFINDAN ALINAN TEMİNATLARIN KORUNMASI 60
3.3.1 Takas Kesinliği 60
3.3.2 Takas Kuruluşları Tarafından Alınan Teminatların Korunması 61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ NEDENİYLE ALINAN DİĞER TEMİNATLAR VE HUKUKİ KORUNMASI

4.1 SERMAYE PİYASASI KURULU TARAFINDAN ALINAN TEMİNATLAR 67
4.2 BORSALAR TARAFINDAN ALINAN TEMİNATLAR 74
4.3 YATIRIM KURULUŞLARI TARAFINDAN ALINAN TEMİNATLAR 75
SONUÇ 79
KAYNAKÇA 83

KISALTMALAR

6493 sayılı Kanun	:	Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun
a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
A.Ş.	:	Anonim Şirket
AB	:	Avrupa Birliği
AÜHFD	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BIS	:	Bank for International Settlements (Uluslararası Ödemeler Bankası)
bkz.	:	Bakınız
Borsa Yönetmelik	:	Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik
C.	:	Cilt
c.	:	Cümle
CCP	:	Central Counterparty (Merkezi Karşı Taraf)
CPMI	:	Committee on Payments and Market Infrastructures (Ödemeler ve Piyasa Altyapıları Komitesi)
CPSS	:	Committee on Payment and Settlement Systems (Ödeme ve Mutabakat Sistemleri Komitesi)
E.	:	Esas
ESMA	:	The European Securities and Markets Authority (Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi)
FPA	:	Finansal Piyasa Altyapıları
HD	:	Hukuk Dairesi
HGK	:	Hukuk Genel Kurulu
IOSCO	:	International Organization of Securities Commissions (Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü)
İİK	:	2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu

İMKB	:	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
K.	:	Karar
Kurul	:	Sermaye Piyasası Kurulu
md.	:	Madde
Merkezi Takas Yönetmeliği	:	İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği
MKT	:	Merkezi Karşı Taraf
MKT Yönetmeliği	:	İstanbul Takas ve Saklama Bankası Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği
MTK	:	Merkezi Takas Kuruluşu
MTK Yönetmeliği	:	Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik
No	:	numara
Ödünç Tebliğ	:	Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ
Portföy Tebliğ	:	Portföy Yönetim Şirketleri ve Bu Şirketlere İlişkin Esaslar Tebliğ
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
SPKn	:	6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
T.	:	Tarih
Takasbank	:	İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TBB	:	Türkiye Barolar Birliği
TBK	:	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
Tebliğ	:	Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ
TMK	:	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TRK	:	6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
TSPB	:	Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği
TTK	:	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	:	ve benzeri
vd.	:	ve devamı